

International Refereed Journal / Uluslararası Hakemli Dergi

Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi Karaelmas Journal of Educational Sciences

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/kebd>

Examining Teachers' Reflective Thinking Tendencies, Democratic Behaviors and 21st Century Teacher Skills by CHAID Analysis Method¹

Tuba DEMİR², Ali ARSLAN³,

Received: 20 May 2021, Accepted: 23 June 2021

ABSTRACT

In this study, teachers' democratic behaviors, reflective thinking tendencies and 21st century teacher skills were examined. The population of the research consists of primary school, secondary school and high school teachers working in public schools of the Ministry of National Education (MEB) in a district located in the Western Black Sea region. The study was conducted on 441 teachers working in primary, secondary and high schools affiliated to the Ministry of National Education. As instruments, "Democratic Understanding and Attitude Scale of Pre-service Teachers", "Reflective Thinking Tendency Scale for Teachers and Teacher Candidates (YANDE)" and "21st Century Teaching Skills Scale" were used. At the end of the study, it was found that while the sub-factors of teachers' democratic behaviours, reflective thinking and 21st century skills differed significantly according to teachers' gender and type of school they work, they did not differ significantly according to their tenure.

Keywords: Behaviors, reflective thinking, 21st century teaching skills, teachers.

Ethical Committee Date / Number : Zonguldak Bulent Ecevit. University Ethical Committee , 29.03.2019 , No:541

EXTENDED ABSTRACT

Purpose and Significance

Democratic values and behaviors can be transferred to students through reflective thinking. When we look at the needs of the age, besides all these values, teachers need to be able to be compatible with the 21st century, to catch the technology and to transfer it to their students. However, even if it is assumed that teachers have blended the concepts of democracy in harmony with the 21st century in the light of reflective thinking and brought them to students, they cannot be sure of this without receiving feedback.. The aim of this study is to examine the change levels of teachers' democratic behaviours, reflective thinking tendencies and 21st century skills according to the variables of gender, type of school they work and tenure of office.

Methods

The causal comperative was selected in the study as design. The Study was conducted on 441 teachers working in 30 public schools affiliated to the Ministry of National Education in the Western Black Sea region in the 2019-2020 academic year and in primary, secondary and high schools. 59.4% of the teachers are

¹This study was produced from the master's thesis of the first author

²ZBEU Social Studies Institute Student, tuba.keskindemir@gmail.com [0000-0003-1509-1171](https://orcid.org/0000-0003-1509-1171)

³Prof.Dr., zonguldak Bulent Ecevit University, Eregli Educational Faculty, aliarslan.beun@gmail.com [0000-0002-3707-0892](https://orcid.org/0000-0002-3707-0892)

female and 40.6% are male. While the independent variables of this study were the tenure of office of the teachers, their type of school they work and tenure of office, the dependent variable was teachers' democratic behaviours, reflective thinking tendencies, and 21st century teaching skill scores. The data were obtained with the "Democratic Understanding and Attitude Scale of Candidate Teachers", "Reflective Thinking Tendency (YANDE)" and "21st Century Teacher Skills Use Scale". In the study, CHAID analysis was conducted to determine whether the sub-factors of teachers' democratic behaviors, reflective thinking tendencies and 21st century teacher skills differ according to teachers' gender, tenure of office and type of school.

Results and conclusions

When the reflective thinking skills of the teachers are examined, it can be concluded that the factors of continuous and purposeful thinking, questioning and effective teaching, teaching responsibility and being scientific, foresight and sincerity, and perspective on the profession vary according to their gender and teaching level. In addition, in this study, it was concluded that open-mindedness and researcher tendencies, which are the sub-dimensions of reflective thinking tendency, did not change according to their gender, teaching level and tenure of office. Considering the sub-dimensions of the reflective thinking disposition, it can be said that the most effective variable on the factors of continuous and purposeful thinking, teaching responsibility and being scientific is the teaching step in which they work. Primary school teachers stated that they think more purposefully and continuously than teachers working in secondary and high schools. When it is considered in terms of teaching responsibility and using scientific thinking skills, it can be concluded that teachers working in primary and secondary schools state that they have these skills more than high school teachers. As with the reflective thinking and democratic behaviors of the teachers, it has been concluded that while the 21st century teacher skills change according to the type of school they work in and their gender, there is no change according to the tenure of office. The most effective factor on teachers' 21st century teaching skills is the type of school they work in. According to the findings of the study, it can be concluded that teachers working in primary schools use administrative, technopedagogical and affirmative skills more than teachers working in secondary and high schools. It was concluded that the sub-factors of the democratic behavior of the teachers changed according to the type of school they work and gender, but not according to the tenure of office. According to this, it can be concluded that gender and the teaching level of the teachers are important factors on the democratic behavior of teachers, while the tenure of office does not affect their democratic behavior. At the end of the study, it was found that while the sub-factors of teachers' democratic behaviours, reflective thinking and 21st century skills showed significant differences according to teachers' gender and type of school they work, they did not differ significantly according to tenure of office.

Öğretmenlerin Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri, Demokratik Davranışları ve 21. Yüzyıl Öğreten Becerilerinin CHAID Analizi Yöntemi ile İncelenmesi¹

Tuba DEMİR², Ali ARSLAN³,

Başvuru Tarihi: 20 Mayıs 2021, **Kabul Tarihi:** 23 Haziran 2021

ÖZET

Bu çalışmada, öğretmenlerin demokratik davranışları, yansıtıcı düşünme eğilimleri ve 21. yüzyıl öğretene becerileri incelenmiştir. Araştırmanın evrenini Batı Karadeniz bölümünde yer alan bir ilçede Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) devlet okullarında çalışan ilkökul, ortaokul ve lise öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırma MEB'e bağlı ilkökul, ortaokul ve lisede görev yapan 441 öğretmenden toplanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Öğretmen Adaylarının Demokratik Algı ve Tutum Ölçeği", "Öğretmen ve Öğretmen Adayları için Yansıtıcı Düşünme Eğilimi (YANDE) Ölçeği" ve "21.yüzyıl Öğreten Becerileri Ölçeği" ile elde edilmiştir. Çalışmanın sonunda öğretmenlerin demokratik davranışları, yansıtıcı düşünme eğilimleri ve 21. yüzyıl becerileri alt faktörlerinin öğretmenlerin cinsiyet ve görev yaptıkları öğretim basamağına göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunurken, görev sürelerine göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Demokratik davranış, yansıtıcı düşünme, 21. yüzyıl becerileri, öğretmenler

Etik Kurul İzni Tarih / Sayı : Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu, 29.03.2019, No: 541

1. Giriş

Eğitimin işlevlerinden biri, hak ve sorumluluklarını bilen, demokratik niteliklerle donatılmış, topluma yararlı olan bireyler yetiştirmektir (Ersöz ve Duruhan, 2015). Demokrasi ve eğitim, çağdaş toplumda birbirleriyle bağlantılı kavramlardır. Demokratik süreçlere eğitim kurumlarının yeterli düzeyde katılmaları için gerekli olan tüm koşulların sağlanması gerekir (Merdan, 2008). Eğitimde sadece okuma ve yazma gibi temel becerilerin öğretilmesi ile bireylerin iyi bir yazar, okur olmaları amaçlanmamaktadır. Bireylerin, yaşamın iyileştirilmesi için çaba sarf etmesi, katkıda bulunması da istenir. Öğretmenler her ne kadar görünürde okuma, yazmaya değer veriyor gibi gözükse de aslında bireylerin bu becerilerine okuma, yazmaya verdikleri değerlendirmeden daha fazla ağırlık verirler (Levin, 1998). Demokratik nitelikleri öğretmeden, bireylerin demokratik davranışlar oluşturmalarını beklemek doğru olmayacaktır (Kuş, 2012). Demokrasi eğitimi, demokrasinin temelinde yatan saygı, eşitlik, özgürlük, hoşgörü, güven gibi değerleri davranışlara dönüştürmek için gerekli olan tüm faaliyetleri kapsamaktadır (Merdan, 2008). Demokrasi eğitiminin amacı, bireylerin demokratik değerleri koruyup, bu değerleri geliştirecek yurttaşlar olmalarını sağlamaktır. Bu değerler bireylere ne kadar erken öğretilirse, bireylerin bu sorumluluğu almaları ve bu idealleri davranışlarına yansıtılmaları sağlanacaktır (Subba, 2014). Eğitim geleneklerden ve yasalardan beslenen bir kurumdur. Eğitimin bireylere doğru olarak sunulması adil olan bir devlet eli ile mümkündür. Ancak toplumsal düzeni ve var oluş amacını eğitimi doğru alan bireyler kavrayabilmektedir. Doğru eğitimi alan bireyler iyi bir toplum düzeni oluşturup toplumda, bu sayede eğitimi geliştirecektir (Dewey, 2004).

Demokratik öğretmenlerde bulunması gereken bu becerilerden birisi de yansıtıcı düşünmedir. Aslında yansıtıcı düşünme, problem çözme süreçlerinden çok daha fazlasını içeren bir beceridir (Jay ve Johnson, 2002). Yansıtıcı düşünebilen bir öğretmen problemlerin çözümüyle baş edebileceği gibi öğrencilerinde yansıtıcı düşünme becerilerinin gelişmesine de yardımcı olacaktır. Yansıtıcı düşünceye sahip olan öğretmen kendini eleştirmeyi ve eksik olan yerlerini görmeyi bilir. Bunu başarabilen öğretmen sınıfındaki davranışlarını, sınıf ortamını, sınıftaki sorunları ve iletişimini iyi hale getirmek için istekli olur. Aynı zamanda dışarıdan gelecek eleştirilere de açıktır (Ergüven, 2011). Yansıtıcı düşünceye sahip öğretmenler yanlışlarında ve eksiklerinde kendilerine karşı sert bir tutum sergilemezler. Aksine bu beceriye sahip olan

¹ Bu çalışma birinci yazarın yüksek lisans tezinden elde edilmiştir.

² ZBEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Öğrencisi, tuba.keskindemir@gmail.com 0000-0003-1509-1171

³ Prof.Dr., Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Ereğli Eğitim Fakültesi, aliarslan.beun@gmail.com 0000-0002-3707-0892

öğretmenler hatalarından ders çıkararak yeni şeyler öğrenmek adına alıcılarını açık tutmasını bilen ve öğrencilerinin de ileriye bakmasında yardımcı olan kişilerdir (Ergüven, 2011).

Değişen ve gelişen dünya koşullarından eğitim ortamları da etkilenmiştir. Öğretmen yeterliliklerinden teknoloji kullanımına kadar birden çok alanda bu etki dönüşüme uğramıştır. 21. yüzyıl öğrenen ve öğretmen etkileşiminin bu doğrultuda iyi yönetilmesi gereken süreçlerden biri haline geldiği söylenebilir. (Kıpık, 2015: 28). Bilim ve teknolojiadaki gelişmeler ekonomi, siyaset, eğitim gibi alanları da etkilemektedir. Bu gelişmeler karşısında kendi milli değerlerimizi de korumak önemli faktörlerden birisidir. Dünyada yaşanan bu gelişmeler karşısında rekabet etmek eğitime ayrılan kaynaklara bağlı olduğu kadar eğitimin niteliği de büyük önem arz etmektedir. Bu nedenle öğretmen yetiştirme çabası toplumların her zaman kaygısını oluşturmuştur (MEB, 2017).

Teknoloji, bireylerin bilgiye ulaşma, bilgiyi toplama, bilginin analizini yapma, bilgiyi sunma ve aktarma yöntemlerini değiştirebilir. Bu yüzden bilgi çağı olarak adlandırılan 21. yüzyılda teknolojinin en fazla etkisi eğitimde görülmektedir. Bilgi ve iletişim teknolojisi (BİT), geleneksel öğretim yöntemlerine eklenecek ya da onların yerine kullanılacak bir sistem veya araç olarak görülmemelidir. BİT, eğitim sistemlerine yeni öğrenme yollarını destekleyen bir araç olarak görülmelidir. Bilgi çağındaki bireylerin iletişim, problem çözme, iş birliği, yaşam boyu becerilerini geliştirmek için kullanılmalıdır (Mojgan vd., 2009). Bu bakımdan güncellenen eğitim sistemleri ve öğretim programları dijital öğrenme, eleştirel düşünme, problem çözme, harmanlanmış öğrenme gibi öğrencilerin aldıkları bilgileri kullanmasına imkan sağlayacak şekilde hazırlanmalıdır (Johnson, Adams ve Cummins, 2012). Bilginin durağan olmadığı evrende eğitimin gereksinimi olan değerleri doğrultusunda, öğretmenlerin yeni değer, bilgi, beceri ve tutumlara sahip olması gerekmektedir (Karacaoğlu, 2008). Bilgi çağı olarak ifade edilen 21. yüzyıl, eğitimi ve dolayısıyla öğretmenlik mesleğini de hiç kuşkusuz değişime uğratmıştır. Kitle iletişim araçlarının yaygın olmadığı çağlarda bilginin sahibi olarak öğretmenler görülmekte idi. Fakat öğretmenlerin rakibi olarak da meslektaşlarının yerine kitle iletişim araçları geçmiştir. Haliyle geleceğimizi emanet ettiğimiz öğretmenlerin, bireyleri dijital araçlardan daha fazla eğitebilmesi için 21. yüzyıl sürecinde yeni bir eğitim sistemi ve öğretmen modeline ihtiyaç doğmuştur. Geleneksel koşullardaki öğretmen modeli, bilgi çağındaki bireylere eksik ve yetersiz kalmaktadır. Çünkü sınırsız bilgiye dijital araçlardan ulaşabilen bireyler sınıfa öğretmenden daha fazla bilgi ile yüklü olarak gelebilmektedir (Özcan, 2013). 21. yüzyılın bu özelliği ise bireylere öğrendikleri bilgileri nerede, nasıl, ne zaman ve niçin kullanmalarını bilmelerini zorunlu kılmaktadır. Toplumun bilgi çağında yaşanan bu değişimlere uyum sağlayabilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda ise bireylerin karşısına yaşam boyu öğrenme kavramı çıkmaktadır. Yaşam boyu öğrenme, bireyi hayatı boyunca yaşamın her alanında aktif kılan ve becerilerini yaşamı süresince geliştirdiği bir tanımdır. Bu nedenle öğretmenlerin ve eğitim kurumlarının bu konudaki eğitimleri önemli rol oynamaktadır. Kısaca yaşam boyu öğrenme becerilerine sahip olan öğretmenlerden, bilgi çağındaki değerlere sahip ve onları benimseyen ve bu değerleri sınıfında uygulayabilme yeteneğine sahip olmaları beklenir (Köğce, 2014).

21. yüzyılda var olmak için bireylere 21. yüzyıl becerileri öğretilmelidir. Bu yüzden okullarda eğitim programını değiştirip bunu 21. yüzyıla entegre edip, öğretmenlerin eğitimlerini de buna göre düzenlemek zorundayız (Özcan, 2013). Eğitim sistemimizde de 2005 yılında uygulamaya koyulan eğitim programımızda yer almıştır (Kozikoğlu ve Altunova, 2018). Bireylerin 21. yüzyılda sahip olması gereken becerileri üç başlık altında toplanmaktadır. Bunlar, yaşam ve kariyer becerileri, öğrenme ve yenilenme becerileri, bilgi, medya ve teknolojileridir (Anagün vd., 2016). Bireylerin globalleşen dünyada sahip oldukları bilgilere ek olarak 21. yüzyılın gerektirdiği üst düzey becerilere de sahip olması gerekmektedir. 21. yüzyıl öğrenenleri “dijital yerliler” olarak tanımlanırken hali hazırda var olan geleneksel yöntemlerle bu bireylere 21. yüzyılın gerektirdiği becerileri kazandırmak zor olacaktır (Kuuk, 2019). Bu sebeple eğitim sistemlerini ve programlarını çağın gerektirdiği nitelikte bu beceriler ile hazırlayıp, bu bireyleri yeni öğretim yaklaşımları ile donatmak gereklidir (Kim ve Yoon, 2008). Geçtiğimiz yüzyıllardaki bilgi 21. yüzyılda yeterli değildir. P21 (Partnership for 21 st Century Learning), bireylere hem iş hem hayat başarısı kazanabilmeleri için gerekli olan beceriler için bir çerçeve hazırlamıştır.

Öğrenme ve yenilik becerileri iş birliği, yaratıcılık, problem çözme ve eleştirel düşünme, beraber çalışabilme olarak dört beceriyi kapsamaktadır. Aynı zamanda bu beceriler yaşam boyu öğrenme ile yaratıcılığın kapısını açan anahtar olarak görülmektedir (Yalçın, 2018). Bu alandaki becerilerin temel hedefi, bireylerde bu dört beceriyi arttırdıktan sonra onları sosyal yaşama hazırlamaktır (P21, 2009). Günümüzün medya ve teknoloji ile zenginleşen ortamlarında 21. yüzyıl dünyasında etkili olmak için vatandaşların bilgiye erişme, en üst düzeyde iş birliği ve bireysel katkıda bulunma becerisi ve teknoloji

araç-gereçlerindeki hızlı değişimleri üreten, değerlendiren ve etkin şekilde kullanan bireyler olması gerekmektedir (Gelen, 2017). Bilgi medya ve teknolojileri becerileri, bilgi okuryazarlığı, bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) okuryazarlığı, medya okuryazarlığı olarak üç beceriyi kapsamaktadır. P21 çerçevesinde yaşam ve kariyer becerileri; Esneklik ve uyum sağlayabilme, kendini yönetme ve girişimcilik, sosyal ve kültürler arası beceriler, üretkenlik ve hesap verilebilirlik, liderlik ve sorumluluk başlıkları altında ifade edilmiştir (Gelen, 2017).

Çalışmanın amacı, öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimleri, demokratik davranışları ve 21. yüzyıl öğreten becerilerinin cinsiyetlerine, görev yaptıkları görev yaptıkları öğretim basamağına ve görev süresine göre değişip değişmediğini belirlemektir. Bu amaca uygun olarak aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır;

1. Öğretmenlerin demokratik davranışları, yansıtıcı düşünme eğilimleri ve 21. yüzyıl öğreten becerileri ne düzeydedir?
2. Öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimleri cinsiyetlerine, görev yaptıkları öğretim basamağına ve görev süresine göre değişmekte midir?
3. Öğretmenlerin demokratik davranışları cinsiyetlerine, görev yaptıkları öğretim basamağına ve görev süresine göre değişmekte midir?
4. Öğretmenlerin 21. yüzyıl öğreten becerileri cinsiyetlerine, görev yaptıkları öğretim basamağına ve görev süresine göre değişmekte midir?

2. Yöntem

2.1. Etik Kurul İzni

Çalışmanın etik olarak uygun olduğu Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Etik Komisyonununun 29 Mart 2019 tarihli ve 541 numaralı kararıyla onaylanmıştır.

2.2. Araştırma Modeli

Öğretmenlerin demokratik davranışları ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinin 21. yüzyıl öğreten becerilerinin cinsiyetlerine, görev yaptıkları görev yaptıkları öğretim basamağına ve görev süresine göre değişip değişmediği incelendiğinden araştırma deseni olarak nedensel karşılaştırma türü seçilmiştir (Büyüköztürk vd., 2017).

2.3. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, 2019-2020 öğretim yılında Batı Karadeniz Bölümünde yer alan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet okullarında çalışan ilkokul, ortaokul ve lise öğretmenleri oluşturmaktadır. Örneklem 30 devlet okulunda ve bu okullarda görev yapan farklı branştaki 441 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik özelliklerine ilişkin betimsel istatistiklere ait veriler tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1
Öğretmenlerin Demografik Özelliklerine İlişkin Betimsel İstatistikler

Değişken	Grup	f	%
Cinsiyet	Kadın	262	59,4
	Erkek	179	40,6
Görev Yapılan Öğretim Basamağı	İlkokul	133	30,2
	Ortaokul	122	27,7
	Lise	186	42,2
Görev Süresi	1-5	52	11,8
	6-10	65	14,7
	11-15	101	22,9
	16-20	95	21,5
	21 ve üstü	128	29,0

Tablo 1 incelendiğinde öğretmenlerin 262'sinin (%59,4) kadın, 179'unun (%40,6) ise erkek öğretmenlerden oluştuğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin görev yaptıkları öğretim basamağına bakıldığında en çok oranı sırasıyla lise öğretmenleri 186'sını (%42,2), 133'ünü (%30,2) ilkokul öğretmenleri ve 122'sini (%27,7) ise ortaokul öğretmenleri oluşturmaktadır. Bununla birlikte öğretmenlerin 128'i (%29) 21 ve üstü yıl, 101'i (%) 11-15 yıl, 95'i 16-20 yıl, 65'i 6-10 yıl ve 52'si 1-5 yıl görev süresine sahiptir.

2.4. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri "Öğretmen Adaylarının Demokratik Algı ve Tutum Ölçeği", Yansıtıcı Düşünme Eğilimi (YANDE) Ölçeği" ve "21.yüzyıl. Öğreten Becerileri Ölçeği" ile elde edilmiştir.

2.4.1. Demokratik Algı ve Tutum Ölçeği

Araştırmada öğretmenlerin demokratik davranışlarını belirlemek için Tutkun ve Genç (2013) tarafından geliştirilen "Demokratik Algı ve Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Kişisel boyut 11 maddeden oluşmakta olup maddelerin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı (α) 0,73 olarak bulunmuştur. Eğitsel boyut ölçeği 11 maddeden oluşmakta olup maddelerin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı (α) 0,80 olarak bulunmuştur. Mesleki boyut ölçeği 14 maddeden oluşmakta olup maddelerin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı (α) 0,90 olarak bulunmuştur. Ölçeğin tamamına ait Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı (α) 0,93 olarak bulunmuştur. 1,00-1,79 arası kesinlikle katılmıyorum, 1,80-2,59 arası katılmıyorum, 2,60-3,39 arası kısmen katılıyorum, 3,40-4,19 arası katılıyorum 4,20-5,00 arası kesinlikle katılıyorum şeklinde yorumlanmıştır.

2.4.2. Öğretmen ve Öğretmen Adayları için Yansıtıcı Düşünme Eğilimi (YANDE) Ölçeği

Ölçek, Semerci (2007) tarafından öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının yansıtıcı düşünme eğilimlerini belirlemek için geliştirilmiştir. Ölçek, "Tamamen Katılıyorum (5), Çoğunlukla Katılıyorum (4), Kısmen Katılıyorum (3), Çoğunlukla Katılmıyorum (2), Hiç Katılmıyorum (1)" şeklinde likert tipi 5'li derecelendirilmiş olup 20'si olumsuz 15'i olumlu olmak üzere 35 maddeden oluşmaktadır. Olumsuz maddelerin derecelendirmeleri 5-1 şeklinden 1-5 şeklinde ters olarak kodlanmıştır. Çalışmada hesaplanan alt faktörlerin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı (α) sürekli ve amaçlı düşünme için 0,79, açık fikirlik için 0,71, sorgulayıcı ve etkili öğretim için 0,75, öğretim sorumluluğu ve bilimsellik için 0,78, araştırmacı için 0,74, öngörülme ve içten olma için 0,67 ve mesleğe bakış için 0,36 olarak bulunmuştur. Ölçeğin genelinin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı (α) 0,91'dir. Ayrıca ölçekteki alt faktörler için güvenilirlik katsayıları da hesaplanmıştır. 1,00-1,79 arası hiç katılmıyorum, 1,80-2,59 arası çoğunlukla katılıyorum, 2,60-3,39 arası kısmen katılıyorum, 3,40-4,19 arası çoğunlukla katılmıyorum, 4,20-5,00 arası tamamen katılıyorum şeklinde yorumlanmıştır.

2.4.3. 21. Yüzyıl Öğreten Becerileri Kullanım Ölçeği

Ölçek, Orhan Göksün (2016) tarafından geliştirilmiş olup beş faktörden ve 27 maddeden oluşmaktadır. Bu beş faktör yönetsel beceriler, teknopedagojik beceriler, onamacı beceriler, esnek öğretme becerileri, üretimsel beceriler şeklindedir. Yönetsel beceriler öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının sınıf yönetimi, süreç yönetimi, etkinlik yönetimi gibi becerileri kapsar. Yönetsel becerilerin madde sayısı 12 olup Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı değeri (α) 0,84 olarak bulunmuştur. Teknopedagojik beceriler teknoloji ve pedagoji kavramlarının her ikisinin beraber ortaya çıkardığı becerileri kapsar. Teknopedagojik beceriler 8 maddeden oluşmakta olup Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı değeri (α) 0,63 olarak bulunmuştur. Onamacı beceriler, öğrenen davranışlarına saygı duyma ve pekiştirme kavramlarını kapsar. Onamacı beceriler 3 maddeden oluşmakta olup Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı değeri (α) 0,42 olarak bulunmuştur. Esnek öğretme becerileri sınıf ortamından öğretimi özgürleştiren becerilerdir. Esnek öğretme becerileri 2 maddeden oluşmakta olup Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı (α) 0,74 olarak bulunmuştur. Üretimsel beceriler ise öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının araç-gereç üretim becerilerini kapsar. Üretimsel beceriler 2 maddeden oluşmakta olup Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı (α) 0,70 olarak bulunmuştur. 1,00-1,79 arası hiçbir zaman, 1,80-2,59 arası nadiren, 2,60-3,39 arası ara sıra, 3,40-4,19 arası genellikle, 4,20-5,00 arası her zaman şeklinde yorumlanmıştır.

2.5. Verilerin Toplanması, Çözümlemesi ve Yorumlanması

Veriler toplanmaya başlamadan önce il milli eğitim müdürlüğünden gerekli olan izinler alınmıştır. Araştırmacılar veri toplama planladığı okul idaresine kendini tanıtmış ve okullardan veri toplama için uygun oldukları tarihler belirlenmiştir. Araştırmacılar, katılımcılara önce kendini tanıtmış ve araştırmanın amacı ve ölçme araçları hakkında bilgi vermiştir. Uygulama esnasında öğretmenlerden gelen sorulara yanıt verilir, gerekli ek bilgiler verilmiştir. Uygulama sonunda öğretmenlere ve okul idaresine teşekkür edilmiştir. Uygulama süresi ise yaklaşık 15 dakika sürmüştür.

Çalışmada öğretmenlerin demokratik davranışları, yansıtıcı düşünme eğilimleri ve 21. yüzyıl öğretme becerilerinin alt faktörlerinin, öğretmenlerin cinsiyet, kıdem yılı ve görev yaptıkları öğretim basamağına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için CHAİD analizi yapılmıştır. CHAİD analizi bir bağımlı değişken ile o değişkeni etkileyebilecek bağımsız değişkenler arasındaki ilişkiyi açıklamada kullanılabilen bir analiz yöntemidir. Bu yöntem bağımlı değişkeni en iyi açıklayan bağımsız değişkenleri kendi içerisinde homojen alt gruplara ayırarak verir (Doğan ve Özdamar, 2003).

3. Bulgular Ve Yorum

3.1. Öğretmenlerin Yansıtıcı Düşünme Eğilimi, Demokratik Davranış ve 21. yüzyıl Öğreten Beceri Düzeylerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi “Öğretmenlerin demokratik davranışları, yansıtıcı düşünme eğilimleri ve 21.yüzyıl öğretme becerileri ne düzeydedir?” şeklindedir. Birinci alt probleme ilişkin bulgular elde edilirken aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerine bakılmıştır. Elde edilen bulgular tablo 2’ de sunulmuştur.

Tablo 2
Betimsel İstatistik Tablosu

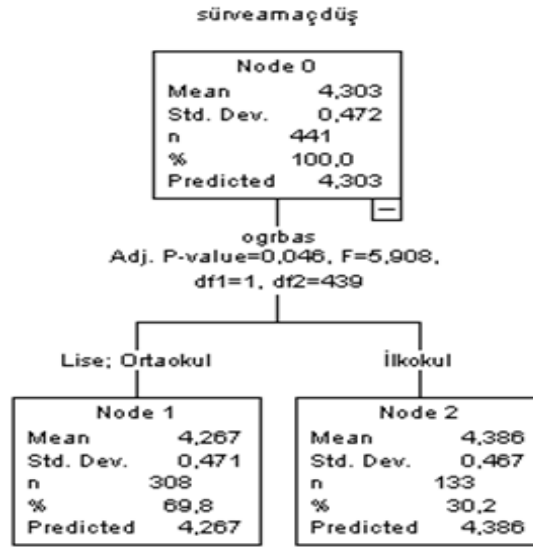
Beceriler		\bar{X}	Ss	Min	Max	Anlamı
Yansıtıcı Düşünme	Sürekli ve Amaçlı Düşünme	4,30	0,47	1,86	5,00	Tamamen katılıyorum
	Açık Fikirlilik	4,70	0,53	1,33	5,00	Tamamen katılıyorum
	Sorgulayıcı ve Etkili Öğretim	4,75	0,46	1,20	5,00	Tamamen katılıyorum
	Öğretim Sorumluluğu ve Bilimsellik	4,49	0,46	2,60	5,00	Tamamen katılıyorum
	Araştırmacı	4,43	0,54	1,83	5,00	Tamamen katılıyorum
	Öngörülü ve İçten Olma	4,69	0,40	3,00	5,00	Tamamen katılıyorum
	Mesleğe Bakış	4,58	0,76	1,00	5,00	Tamamen katılıyorum
Genel Ortalama		4,56	0,34	2,91	5,00	Tamamen katılıyorum
Demokratik Davranışlar	Kişisel	4,69	0,33	3,00	5,00	Kesinlikle katılıyorum
	Eğitsel	4,29	0,35	1,83	4,58	Kesinlikle katılıyorum
	Mesleki	4,70	0,35	3,36	5,00	Kesinlikle katılıyorum
Genel Ortalama		4,56	0,28	3,26	4,86	Kesinlikle katılıyorum
21. Yüzyıl Öğreten Becerileri	Yönetsel	3,93	0,44	2,17	4,58	Genellikle
	Teknopedagojik	4,12	0,55	2,13	5,00	Genellikle
	Onamacı	4,74	0,38	2,67	5,00	Her zaman
	Esnek Öğretim	3,87	0,92	1,00	5,00	Genellikle
	Üretimsel	4,14	0,80	1,00	5,00	Genellikle
Genel Ortalama		4,22	0,51	2,45	5,00	Her Zaman

Betimsel istatistik tablosu incelendiğinde öğretmenlerin yansıtıcı düşünme becerileri alt faktörleri puan ortalamasının 4,30 ile 4,75 arasında değiştiği görülmektedir. Yansıtıcı düşünme puanları genel ortalaması da 4,56 olarak hesaplanmıştır. Yansıtıcı düşünme becerisi alt faktörleri ve genel ortalama değerlerinin tamamen katılıyorum aralığına denk geldiği görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin yansıtıcı düşünme becerilerini kullanma bakımından kendilerini oldukça yeterli gördükleri söylenebilir. Öğretmenlerin demokratik davranışlarına ilişkin puan ortalamaları incelendiğinde de alt faktörlerin puan ortalamalarının 4,29 ile 4,70 arasında değiştiği, genel ortalamasının da 4,56 olarak hesaplandığı görülmektedir. Hem genel puan ortalamasının hem de faktörlerin puan ortalamasının kesinlikle katılıyorum aralığına denk geldiği görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin kendilerini demokratik bir kişiliğe sahip olarak algıladıkları söylenebilir. Öğretmenlerin 21. yüzyıl öğretme becerileri puan ortalamaları incelendiğinde 3,87 ile 4,74 arasında değiştiği, genel puan ortalamalarının ise 4,22 olduğu görülmektedir. 21. yüzyıl öğretme becerileri

alt boyutlarından sadece onamacı faktörünün ve genel ortalamasının her zaman aralığına denk geldiği görülmektedir. Her ne kadar genel ortalama her zaman aralığına denk gelse bile faktörlerin çoğunluğunun genellikle aralığına denk geldiğini göstermektedir. Bu da öğretmenlerin 21. yüzyıl öğretme becerilerini genellikle öğrettikleri söylenebilir.

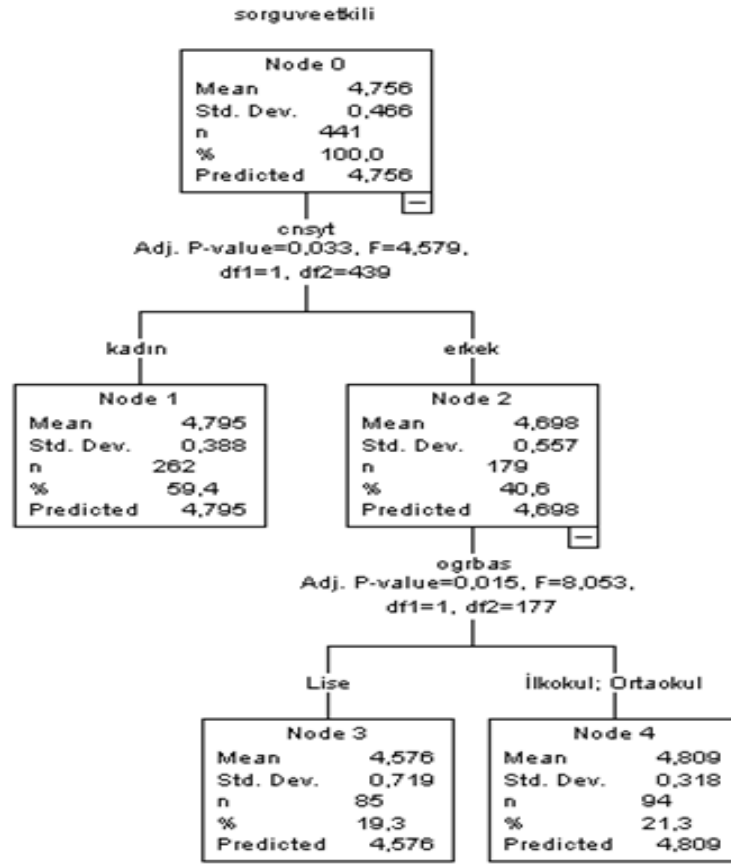
3.2. Yansıtıcı Düşünme Eğilimine İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi Öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimleri cinsiyetlerine, görev yaptıkları öğretim basamağına ve görev süresine göre değişmekte midir? şeklindedir. Bu alt probleme ilişkin bulgular sırasıyla sunulmuştur.

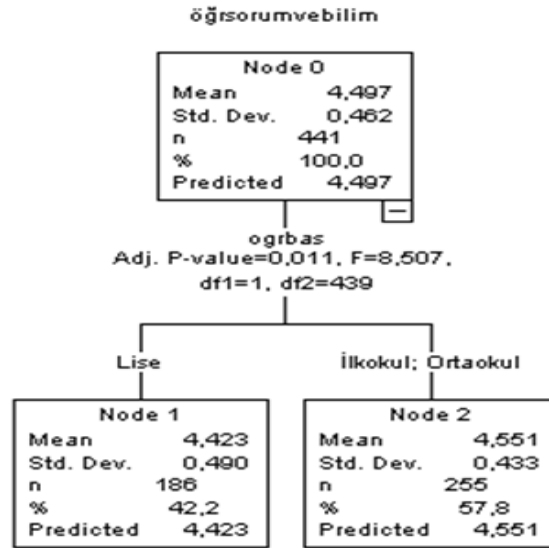
Şekil 1. Sürekli ve Amaçlı Düşünme Faktörünün Karşılaştırılması

Şekil 1 incelendiğinde öğretmenlerin *sürekli ve amaçlı düşünme* becerisi puan ortalamaları üzerinde görev yaptıkları öğretim basamağının etkili olduğu söylenebilir. İlkokulda görev yapan öğretmenlerin puan ortalamaları ($\bar{x}=4,39$; $ss=0,47$) ile ortaokul ve lisede görev yapan öğretmenlerin puan ortalamaları ($\bar{x}=4,27$; $ss=0,47$) arasında ilkokul öğretmenleri lehine anlamlı bir fark bulunmuştur ($F_{1,439}=5,90$; $p<0,05$). Buna göre ilkokulda görev yapan öğretmenlerin ortaokul ve lisede görev yapan öğretmenlere göre sürekli ve amaçlı düşünme bakımından kendilerini daha yeterli algıladıkları söylenebilir.

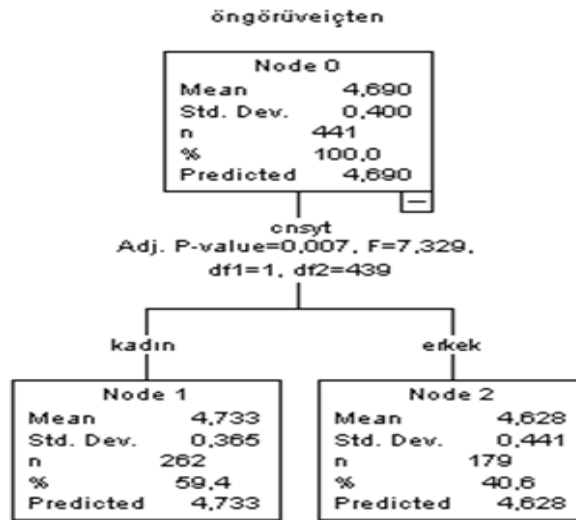
Şekil 2. Sorgulayıcı ve Etkili Öğretim Faktörünün Karşılaştırılması

Şekil 2 incelendiğinde öğretmenlerin *sorgulayıcı ve etkili öğretim* puan ortalamaları üzerinde en etkili faktörün cinsiyet olduğu, aynı zamanda öğretmenlerin görev yaptıkları öğretim başmağının da etkili bir faktör olduğu görülmektedir. Kadın öğretmenlerin sorgulayıcı ve etkili öğretim becerileri puan ortalamaları ($\bar{x} = 4,79$; $ss=0,39$) ile erkek öğretmenlerin puan ortalamaları ($\bar{x} = 4,70$; $ss=0,56$) arasında kadın öğretmenler lehine anlamlı fark bulunmuştur ($F_{(1,439)}=4,57$; $p<0,05$). Buna göre kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre sorgulayıcı ve etkili öğretim bakımından kendilerini daha yeterli gördükleri söylenebilir. Erkek öğretmenlerin sorgulayıcı ve etkili öğretim becerisi puan ortalamalarının görev yaptıkları görev yaptıkları öğretim basamağına göre de değiştiği söylenebilir. İlkokul ve ortaokulda görev yapan erkek öğretmenlerin sorgulayıcı ve etkili öğretim becerisi puan ortalamaları ($\bar{x} = 4,81$; $ss=0,32$) ile lisede görev yapan öğretmenlerin sorgulayıcı ve etkili öğretim becerisi puan ortalamaları ($\bar{x} = 4,58$; $ss=0,72$) arasında ilkokul ve ortaokulda görevde yapan erkek öğretmenler lehine anlamlı fark olduğu görülmüştür ($F_{(1,177)}=8,05$; $p<0,05$). Buna göre ilkokul ve ortaokulda görev yapan öğretmenlerin lisede görev yapan öğretmenlere göre sorgulayıcı ve etkili öğretim bakımından kendilerini daha yeterli gördükleri söylenebilir.

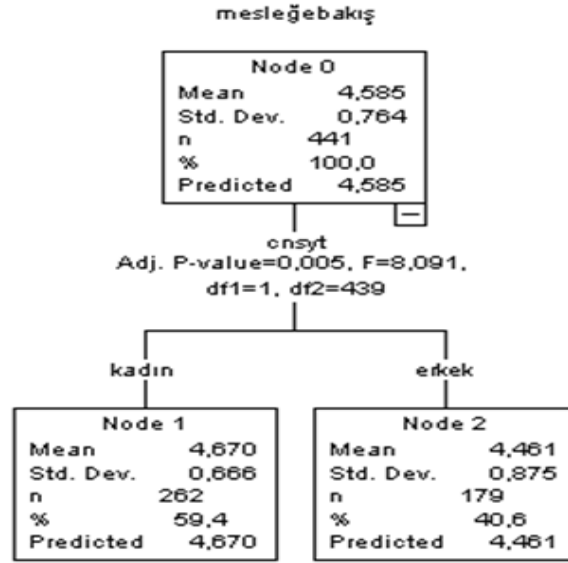
Şekil 3. Öğretim Sorumluluğu ve Bilimsellik Faktörünün Karşılaştırılması

Şekil 3 incelendiğinde öğretmenlerin *öğretim sorumluluğu ve bilimsellik* puan ortalamaları üzerinde öğretmenlerin görev yaptığı öğretim basamağının etkili olduğu görülmektedir. İlkokul ve ortaokulda görev yapan öğretmenlerin puan ortalamaları ($\bar{x} = 4,55$; $ss=0,43$) ile lisede görev yapan öğretmenlerin puan ortalamaları ($\bar{x} = 4,42$; $ss= 0,49$) arasında ilkokul ve ortaokulda görev yapan öğretmenler lehine anlamlı fark bulunmuştur ($F_{(1,439)}=8,50$; $p<0,05$). Buna göre ilkokul ve ortaokulda görev yapan öğretmenlerin lisede görev yapan öğretmenlere göre öğretim sorumluluğu ve bilimsellik bakımından kendilerini daha yeterli gördükleri söylenebilir.

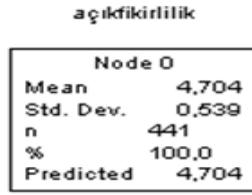
Şekil 4. Öngörülü ve İçten Olma Faktörünün Karşılaştırılması

Şekil 4 incelendiğinde *öngörülü ve içten olma* puan ortalamaları üzerinde cinsiyetin etkili olduğu görülmektedir. Kadın öğretmenlerin puan ortalamaları ($\bar{x} = 4,73$; $ss=0,36$) ile erkek öğretmenlerin puan ortalamaları ($\bar{x} = 4,63$; $ss=0,44$) arasında kadın öğretmenler lehine anlamlı fark bulunmuştur ($F_{(1,439)}=7,32$; $p<0,05$). Buna göre kadınların erkek öğretmenlere göre kendilerini daha fazla öngörülü ve içten gördükleri söylenebilir.

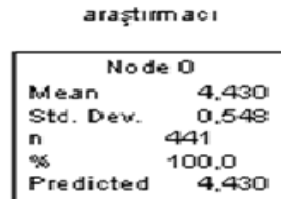
Şekil 5. Mesleğe Bakış Faktörünün Karşılaştırılması

Şekil 5 incelendiğinde öğretmenlerin *mesleğe bakış* puan ortalamaları üzerinde cinsiyetin etkili olduğu görülmektedir. Kadın öğretmenlerin puan ortalamaları ($\bar{x} = 4,67$; $ss=0,67$) ile erkek öğretmenlerin puan ortalamaları ($\bar{x} = 4,46$; $ss=0,87$) arasında kadın öğretmenler lehine anlamlı fark olduğu söylenebilir ($F_{(1,439)}=8,09$; $p<0,05$). Buna göre kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre mesleğe bakış bakımından kendilerini daha olumlu gördükleri söylenebilir.

Şekil 6. Açık Fikirlilik Becerisi Faktörünün Karşılaştırılması

Şekil 6 incelendiğinde öğretmenlerin *açık fikirlilik* puan ortalamalarının öğretmenlerin cinsiyetine, görev yaptığı görev yaptıkları öğretim basamağına ve görev süresine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir. Buna göre cinsiyetin, öğretmenlerin görev yaptığı öğretim basamağının ve kıdem yıllarının onların açık fikirlilikleri üzerinde etkili faktörler olmadığı söylenebilir.

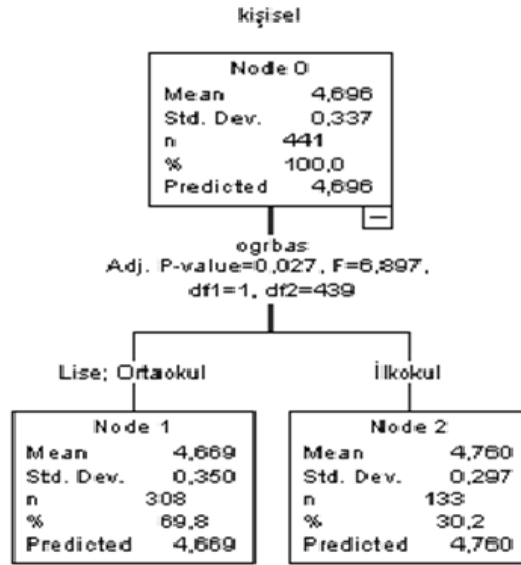

Şekil 7. Araştırmacı Faktörünün Karşılaştırılması

Şekil 7 incelendiğinde öğretmenlerin *araştırmacı* puan ortalamalarının öğretmenlerin cinsiyetine, görev yaptığı görev yaptıkları öğretim basamağına ve görev süresine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir. Buna göre cinsiyetin, öğretmenlerin görev yaptığı öğretim basamağının ve kıdem yıllarının onların araştırmacılıkları üzerinde etkili faktörler olmadığı söylenebilir.

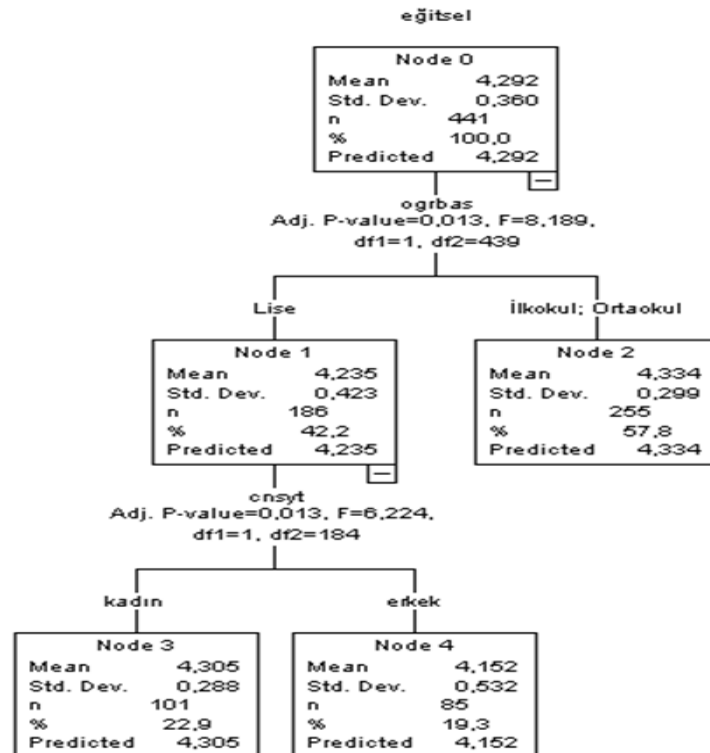
3.3. Demokratik Davranışlara İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi Öğretmenlerin demokratik davranışları cinsiyetlerine, görev yaptıkları öğretim basamağına ve görev süresine göre değişmekte midir? şeklindedir. Bu alt probleme ilişkin bulgular aşağıda sırasıyla sunulmuştur.

Şekil 8. Kişisel Faktörünün Karşılaştırılması

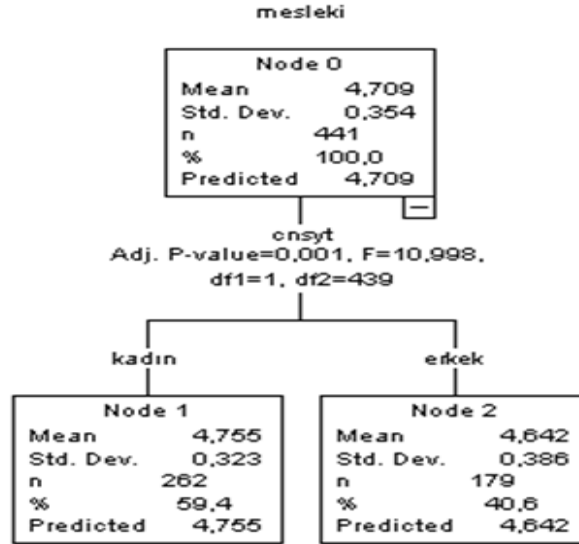
Şekil 8 incelendiğinde öğretmenlerin kişisel faktörü puan ortalamaları üzerinde görev yaptığı öğretim basamağının etkili olduğu görülmektedir. İlkokul öğretmenlerinin kişisel beceri puan ortalamaları (\bar{x} =4,76; ss=0,30) ortaokul ve lise öğretmenlerinin kişisel beceri puan ortalamalarına (\bar{x} =4,67; ss=0,35) göre daha demokratik olduğu söylenebilir ($F_{(1,439)}=6,89$; $p<0,05$). Buna göre ilkokulda görev yapan öğretmenlerin ortaokul ve lisede görev yapan öğretmenlere göre kişisel bakımdan kendilerini daha demokratik algıladıkları söylenebilir.

Şekil 9. Eğitsel Faktörünün Karşılaştırılması

Şekil 9 incelendiğinde öğretmenlerin *eğitsel* faktörü puan ortalamaları üzerinde en etkili değişkenin görev yaptıkları okul türü olduğu, aynı zamanda cinsiyetin de anlamlı bir etkisinin olduğu görülmektedir. İlkokul ve ortaokul öğretmenlerinin eğitsel puan ortalamaları (\bar{x} =4,33; ss=0,30) lise öğretmenlerinin eğitsel beceri puan ortalamaları (\bar{x} =4,23; ss=0,42) göre daha yüksek olduğu söylenebilir ($F_{(1,439)}=8,18$; $p<0,05$). Buna göre ilkokul ve ortaokulda görev yapan öğretmenlerin lisede görev yapan öğretmenlere göre eğitsel beceri bakımından kendilerini daha yeterli algıladıkları söylenebilir. Aynı zamanda lise

öğretmenlerinin *eğitsel* beceri puan ortalamalarının cinsiyete göre de değiştiği söylenebilir. Lisede görev yapan kadın öğretmenlerin *eğitsel* beceri puan ortalamalarının ($\bar{x} = 4,30$; $ss=0,29$), lisede görev yapan erkek öğretmenlerin *eğitsel* beceri puan ortalamaları ($\bar{x} = 4,15$; $ss=0,53$) arasında kadın öğretmenler lehine anlamlı farklılık olduğu görülmüştür ($F_{(1,184)}=6,22$; $p<0,05$). Buna göre lisede görev yapan kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre *eğitsel* açıdan kendilerini daha demokratik algıladıkları söylenebilir.

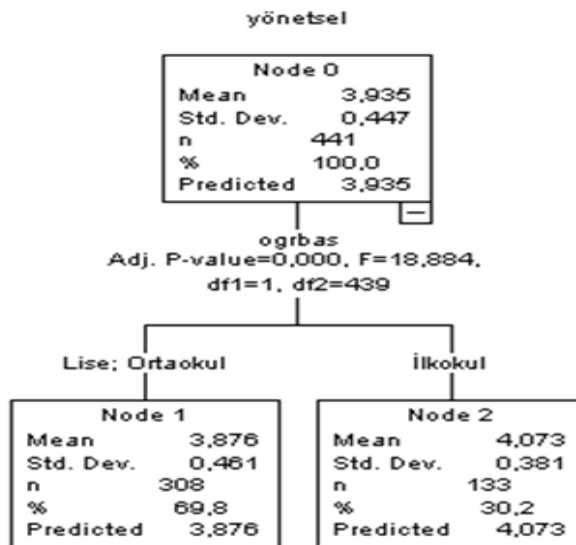

Şekil 10. Mesleki Faktörünün Karşılaştırılması

Şekil 10 incelendiğinde öğretmenlerin *mesleki* faktörü puan ortalamaları üzerinde cinsiyetin etkili olduğu görülmektedir. Kadın öğretmenlerin *mesleki* faktörü puan ortalamaları ($\bar{x} = 4,75$; $ss=0,32$) ile erkek öğretmenlerin *mesleki* faktörü puan ortalamaları ($\bar{x} = 4,64$; $ss=0,39$) arasında kadın öğretmenler lehine anlamlı fark bulunmuştur ($F_{(1,439)}=10,99$; $p<0,05$). Buna göre kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre mesleki beceri bakımından kendilerini daha demokratik algıladıkları söylenebilir.

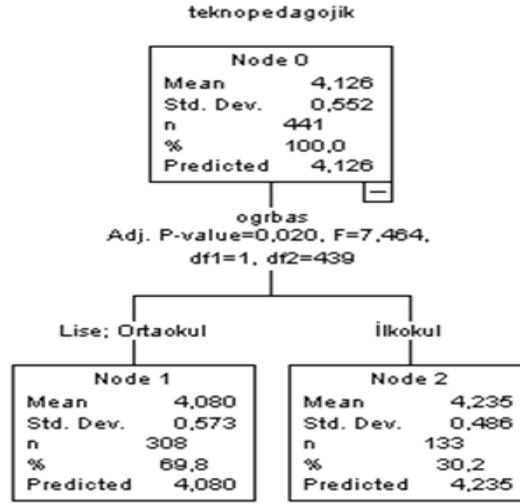
3.4. 21. Yüzyıl Öğreten Becerilerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi “Öğretmenlerin 21. yüzyıl becerilerini öğretme puan ortalamaları cinsiyete, görev yaptıkları öğretim basamağına ve görev süresine göre değişmekte midir?” şeklindedir. Bu alt probleme ilişkin bulgular aşağıda sırasıyla sunulmuştur.

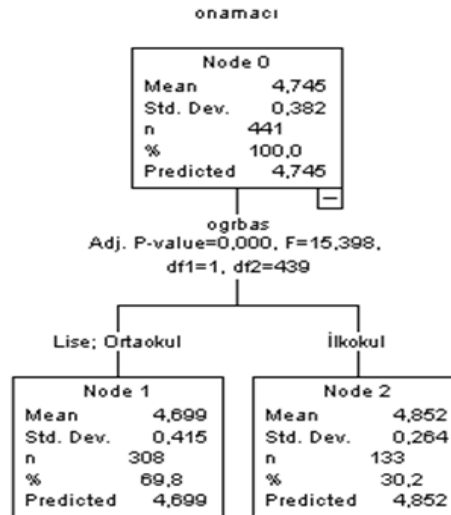
Şekil 11. Yönetsel Beceri Faktörünün Karşılaştırılması

Şekil 11 incelendiğinde öğretmenlerin *yönetsel becerileri* üzerinde öğretmenlerin görev yaptıkları öğretim basamağının etkili olduğu görülmektedir. İlkokul öğretmenlerinin *yönetsel* beceri puan ortalamaları (\bar{x} =4,07; ss= 0,38) ortaokul ve lise öğretmenlerinin *yönetsel* beceri puan ortalamaları (\bar{x} =3,88; ss= 0,46) arasında ilkokul öğretmenleri lehine anlamlı fark bulunmuştur ($F_{(1,439)}=18,88$; $p<0,05$). Buna göre ilkokul öğretmenlerinin ortaokul ve lisede görev yapan öğretmenlere göre *yönetsel* beceri bakımından kendilerini daha yeterli gördükleri söylenebilir.

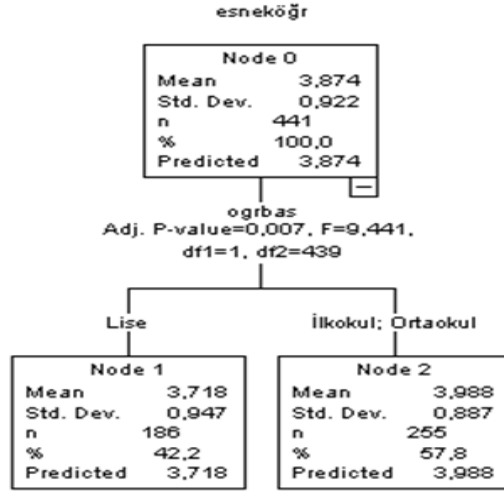
Şekil 12. Teknopedagojik Beceri Faktörünün Karşılaştırılması

Şekil 12 incelendiğinde öğretmenlerin *teknopedagojik* beceri puan ortalamaları üzerinde görev yaptıkları öğretim basamağının etkili olduğu görülmektedir. İlkokul öğretmenlerinin *teknopedagojik* beceri puan ortalamaları (\bar{x} =4,23; ss=0,49) ortaokul ve lise öğretmenlerinin *yönetsel* beceri puan ortalamaları (\bar{x} =4,08; ss=0,57) arasında ilkokul öğretmenleri lehine anlamlı fark olduğu bulunmuştur ($F_{(1,439)}=7,46$; $p<0,05$). Buna göre ilkokulda görev yapan öğretmenlerin ortaokul ve lisede görev yapan öğretmenlere göre *teknopedagojik* beceri bakımından kendilerini daha yeterli gördükleri söylenebilir.

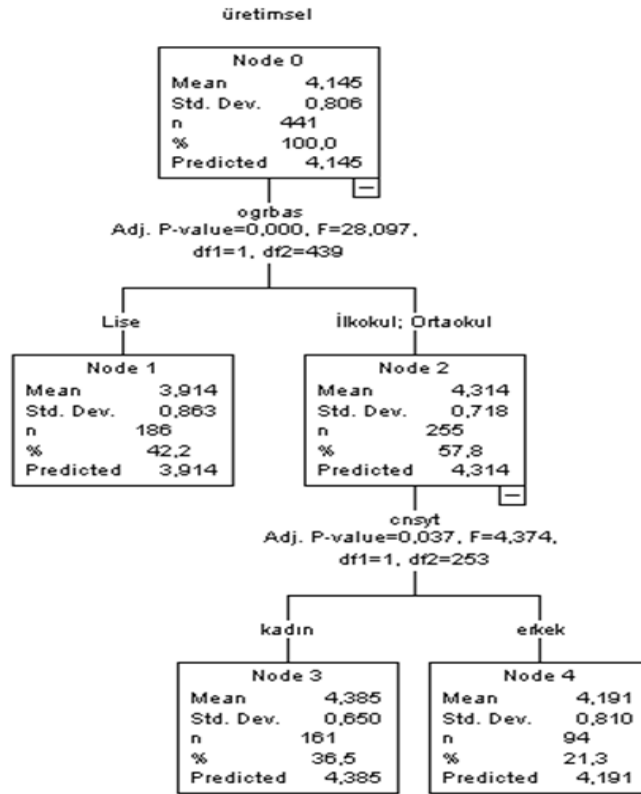
Şekil 13. Onamacı Beceri Faktörünün Karşılaştırılması

Şekil 13 incelendiğinde öğretmenlerin *onamacı* beceri puan ortalamaları üzerinde görev yaptıkları öğretim basamağının etkili olduğu görülmektedir. İlkokul öğretmenlerinin *onamacı* beceri puan ortalamaları (\bar{x} =4,85; ss=0,26) ortaokul ve lise öğretmenlerinin *onamacı* beceri puan ortalamaları (\bar{x} =4,70; ss= 0,41) arasında ilkokul öğretmenleri lehine anlamlı fark bulunmuştur ($F_{(1,439)}=15,39$; $p<0,05$). Buna göre ilkokul öğretmenlerinin ortaokul ve lisede görev yapan öğretmenlere göre *onamacı* beceri bakımından kendilerini daha yeterli gördükleri söylenebilir.

Şekil 14. Esnek Öğretim Beceri Faktörünün Karşılaştırılması

Şekil 14 incelendiğinde öğretmenlerin *esnek öğretim becerileri* puan ortalamaları üzerinde görev yaptıkları öğretim basamağının etkili olduğu görülmektedir. İlkokul ve ortaokul öğretmenlerinin puan ortalamaları ($\bar{x} = 3,99$; $ss=0,89$) ile lise öğretmenlerinin puan ortalamaları ($\bar{x} = 3,72$; $ss= 0,95$) arasında ilkokul ve ortaokul öğretmenleri lehine anlamlı fark bulunmuştur ($F_{(1,439)}=9,44$; $p<0,05$). Buna göre ilkokul ve ortaokulda görev yapan öğretmenlerin lisede görev yapan öğretmenlere göre *esnek öğretim* bakımından kendilerini daha yeterli gördükleri söylenebilir.

Şekil 15. Üretimsel Beceri Faktörünün Karşılaştırılması

Şekil 15 incelendiğinde öğretmenlerin *üretimsel* beceri faktörü puan ortalamaları üzerinde en etkili değişkenin görev yaptıkları öğretim basamağı olduğu, onunla beraber cinsiyetin de etkili bir faktör olduğu görülmektedir. İlkokul ve ortaokul öğretmenlerinin puan ortalamaları ($\bar{x} = 4,31$; $ss=0,72$) lise öğretmenlerinin puan ortalamaları ($\bar{x} = 3,91$; $ss=0,86$) arasında ilkokul ve ortaokul öğretmenleri lehine anlamlı fark bulunmuştur ($F_{(1,439)}=28,09$; $p<0,05$). Buna göre ilkokul ve ortaokul öğretmenlerinin lisede görev yapan öğretmenlere göre üretimsel beceriye sahip olma bakımdan kendilerini daha yeterli gördükleri söylenebilir. Aynı zamanda ilkokul ve ortaokulda görev yapan kadın öğretmenlerin puan

ortalamaları ($\bar{x} = 4,38$; $ss=0,65$) ile ilkokul ve ortaokulda görev yapan erkek öğretmenlerin puan ortalamaları ($\bar{x} = 4,19$; $ss=0,81$) arasında kadın öğretmenler lehine anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur ($F_{(1,253)}=4,37$; $p<0,05$). Buna göre ilkokul ve ortaokulda görev yapan kadın öğretmenlerin ilkokul ve ortaokulda görev yapan erkek öğretmenlere göre üretimsel beceri bakımından kendilerini daha yeterli gördükleri söylenebilir.

4. Sonuç Ve Tartışma

Bu çalışmada öğretmenleri yansıtıcı düşünme, demokratik davranışları, ve 21.yüzyıl öğretmen becerileri öğretiminin onların cinsiyetlerine, göre yaptıkları görev yaptıkları öğretim basamağına ve görev süresine göre değişip değişmediği incelenmiştir. Bulguların incelenmesi neticesinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

4.1. Yansıtıcı Düşünme Becerisine İlişkin Sonuçlar

Öğretmenlerin yansıtıcı düşünme puan ortalamaları incelendiğinde ölçeği oluşturan alt faktörlerin ve ölçeğin genel puan ortalamasının oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Ölçeğin genelinin ve alt faktörlerinin ortalamasının denk geldiği aralık tamamen katılıyorum aralığıdır. Buna göre öğretmenlerin yansıtıcı düşünme becerilerine sahip olduklarını ve bu becerileri kullandıklarını ifade ettikleri söylenebilir. Öğretmenlerin yansıtıcı düşünme becerileri üzerinde yapılan çalışmalarda da öğretmenlerin yansıtıcı düşünme becerilerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Aslan, 2009; Dilekli ve Orakçı, 2019; Dolapçioğlu, 2007; Eğmir ve Çengelli, 2020; Ergüven, 2011; Fırat Durdukoca ve Demir, 2012; Kaf Hasırcı ve Sadık, 2011; Meral, 2006, Üstün, 2011).

Öğretmenlerin yansıtıcı düşünme becerilerine ilişkin bulgular incelendiğinde yansıtıcı düşünme eğilimlerinden sürekli ve amaçlı düşünme, sorgulayıcı ve etkili öğretim, öğretim sorumluluğu ve bilimsellik, öngörülü ve içten olma, mesleğe bakış faktörlerinin onların cinsiyetlerine ve görev yaptıkları görev yaptıkları öğretim basamağına göre değiştiği sonucuna ulaşılabilir.

Ayrıca bu çalışmada yansıtıcı düşünme eğilimi alt boyutlarından açık fikirlilik ve araştırmacı eğilimleri ise öğretmenlerin cinsiyetlerine, görev yaptıkları görev yaptıkları öğretim basamağına ve görev süresine göre değişmediği sonucuna ulaşılmıştır. Ergüven (2011) ile Fırat Durdukoca ve Demir (2012) tarafından yapılan çalışmada da öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin cinsiyetlerine, branşlarına ve kıdem yıllarına göre değişmediği bulunmuştur. Erol, Erol, Çalışır ve Bozan (2019) öğretmenlerin açık fikirlilik ve araştırmacı eğilimlerinin cinsiyetlerine göre değişmediğini, açık fikirlilik eğilimlerinin meslekte görev yaptıkları yıla göre değiştiğini, araştırmacı eğilimlerinin ise branşlarına göre değiştiğini bulmuştur. Kaf Hasırcı ve Sadık (2011) da yansıtıcı düşünme eğilimlerinden sadece açık fikirliliğin cinsiyete göre değiştiğini, diğer yansıtıcı düşünme eğilimlerinin ise cinsiyetlerine kıdem yıllarına, okulun bulunduğu çevreye ve okuttıkları sınıf düzeyine göre değişmediğini bulmuştur. Üstün (2011) ise sadece sürekli ve amaçlı düşünme becerisinde görev süresine göre fark bulurken diğer yansıtıcı düşünme eğiliminin öğretmenlerin kıdem yıllarına göre değişmediğini bulmuştur.

Yansıtıcı düşünme eğiliminin alt boyutları ele alındığında sürekli ve amaçlı düşünme ile öğretim sorumluluğu ve bilimsellik faktörleri üzerinde en etkili değişkenin onların görev yaptığı öğretim basamağı olduğu söylenebilir. İlkokulda görev yapan öğretmenler, ortaokulda ve lisede görev yapan öğretmenlere göre daha fazla amaçlı ve sürekli düşündüklerini ifade etmişlerdir. Öğretim sorumluluğu ve bilimsel düşünme becerilerini kullanma açısından ele alındığında da ilkokul ve ortaokulda görev yapan öğretmenlerin lise öğretmenlerine göre bu becerilere daha fazla sahip olduklarını ifade ettikleri sonucuna ulaşılabilir. İlkokul öğretmenleri sınıfın öğretmeni olduğu, öğrencileri daha fazla tanıma imkanına sahip olduğu, tüm derslerin öğretimi konusunda sorumlu oldukları için kendilerini bu şekilde hissediyor olabilirler. Dilekli ve Orakçı (2019) tarafından yapılan çalışmada da sınıf öğretmenlerinin açık fikirlilik eğilimlerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Öğretim basamağı aynı zamanda erkek öğretmenlerin sorgulayıcı ve etkili öğretim becerileri üzerinde etkili bir faktör olarak bulunmuştur. İlkokul ve ortaokulda görev yapan erkek öğretmenler lisede görev yapan öğretmenlere göre daha fazla sorgulayıcı ve etkili öğretim becerisine sahip olduklarını ifade ettikleri söylenebilir. Dilekli ve Orakçı (2019) tarafından yapılan çalışmada da öğretmenlerin yansıtıcı düşünme

becerileri üzerinde en etkili faktörün okul türü olduğu, ilkökul ve ortaokulda görev yapan öğretmenlerin lisede görev yapan öğretmenlere göre yansıtıcı düşünme becerilerine daha fazla sahip oldukları bulunmuştur.

Bu çalışmada öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimlerinden sorgulayıcı ve etkili öğretim, içten ve öngörülü olma ve mesleğe bakışları üzerinde en etkili değişkenin cinsiyet olduğu sonucuna ulaşılabilir. Bu yansıtıcı düşünme becerilerine ilişkin puan ortalamaları incelendiğinde kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre kendilerini daha sorgulayıcı gördükleri, içten ve öngörülü algıladıkları ve mesleğe daha olumlu yaklaştıkları söylenebilir. Kadın öğretmenlerin mesleğe bakışlarının daha yüksek olması, bu mesleği daha çok benimseyip kendilerini daha fazla geliştirme çabaları içerisinde olmasını sağlamış olabilir. Bu çalışmada ulaşılan sonuç ile benzer sonuçlara literatürde de rastlanmaktadır. Aslan (2009) tarafından yürütülen çalışmada da kadın öğretmenlerin sorgulayıcı ve etkili öğretim, içten ve öngörülü olma ve mesleğe bakışları erkek öğretmenlere göre daha yüksek bulunurken, Dilekli ve Orakçı (2019) tarafından yapılan çalışmada kadın öğretmenlerin sürekli ve amaçlı düşünme, açık fikirlilik ve mesleğe bakışlarının erkek öğretmenlere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır Erol vd. (2019) tarafından yapılan çalışmada da tam tersine erkek öğretmenlerin sorgulayıcı ve etkili öğretim ile mesleğe bakış puan ortalamalarının kadın öğretmenlere göre yüksek olduğunu bulunmuştur. Üstün (2011) tarafından yapılan çalışmada da kadın öğretmenlerin açık fikirlilik, öğretim sorumluluğu ve bilimsellik, araştırmacılık ve öngörülü ve içten olma bakımından erkek öğretmenlere göre daha yüksek puan ortalamasına sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

4.2. Demokratik Davranışlara İlişkin Sonuçlar

Öğretmenlerin demokratik davranışlarına ilişkin puan ortalamaları incelendiğinde genel puan ortalamalarının ve alt faktörleri puan ortalamalarının oldukça yüksek olduğu ve kesinlikle katılıyorum aralığına denk geldiği sonucuna ulaşılabilir. Buna göre öğretmenlerin kendilerini kişisel, eğitsel ve mesleki açıdan demokratik bir kişiliğe sahip oldukları şeklinde algıladıkları sonucuna ulaşılabilir. Atasoy (1997) Gözütok (1995), Yalçın (2007), Yurtseven (2003) da çalışmalarında öğretmenlerin demokratik davranışları puan ortalamalarının yüksek olduğunu bulmuşlardır.

Öğretmenlerin demokratik davranışları alt faktörlerinin görev yaptıkları öğretim basamağı ve cinsiyete göre değişme gösterirken, görev süresine göre değişme göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre öğretmenlerin demokratik davranışları üzerinde cinsiyetin ve öğretmenlerin görev yaptığı öğretim basamağının önemli bir faktör olduğu, kıdem yılının ise onların demokratik davranışlarını etkilemediği sonucuna ulaşılabilir. Yalçın (2007) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin demokratik davranışlarının cinsiyetine, görev süresine ve branşlarına göre değişmediğini bulunurken; Yurtseven (2003) ayrımcılık dışındaki diğer demokratik davranış çeşitlerinin hiç birinin cinsiyete göre değişmediğini, ayrıca kıdem de öğretmenlerin demokratik davranışları üzerinde etkili bir faktör olmadığını bulmuştur. Üstün (2011) tarafından yapılan çalışmada kıdem yılı düşük olan öğretmenlerin eşitlik ve katılım açısından kıdem yılları yüksek olan öğretmenlere göre kendilerini daha demokratik algıladıkları bulunmuştur.

Demokratik davranışlardan kişisel faktörü üzerindeki en etkili bağımsız değişkenin öğretmenin görev yapmış olduğu öğretim basamağı olduğu sonucuna ulaşılabilir. İlkokulda görev yapan öğretmenlerin, ortaokul ve lisede görev yapan öğretmenlere göre kişisel olarak daha demokratik olarak algıladıkları, bireysel haklara saygı duyabilme, hassas ve hoşgörülü olabilme, eşitliğe ve adalete inanma, öz eleştiri yapabilme ve açık fikirli olabilme gibi özelliklere daha fazla sahip oldukları söylenebilir.

Öğretmenlerin eğitsel davranışları üzerinde de en etkili faktörün onların görev yaptığı öğretim basamağı olduğu, cinsiyetin de lise öğretmenlerinin eğitsel davranışları üzerinde etkili olduğu söylenebilir. Öğretmenlerin eğitsel davranışlarına ilişkin bulgular incelendiğinde ilkökul ve ortaokulda görev yapan öğretmenlerin, lisede görev yapan öğretmenlere göre kendilerini eğitsel olarak daha demokratik algıladıkları, analiz ve sentez yapabilme, kendini sınıfta ifade edebilme, araştırma yapabilme ve farklı fikirdeki insanlarla çalışabilme gibi özelliklere daha fazla sahip olduklarını ifade ettikleri söylenebilir. Ayrıca ilgili bulgular incelendiğinde lisede görev yapan kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre kendilerini eğitsel açıdan daha demokratik olarak algıladıkları söylenebilir. Gözütok (1995) da çalışmasında ilkökulda ve ortaokulda görev yapan öğretmen öğretmenlerin lisede görev yapan öğretmenlere göre daha demokratik oldukları sonucuna ulaşmıştır. Toper (2007) tarafından yapılan çalışmada da kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere oranla demokratik eğitimi daha çok benimsedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin demokratik davranışlarından mesleki davranışları üzerinde etkili faktörün cinsiyet olduğu sonucuna ulaşılabilir. Mesleki açıdan kadın öğretmenler erkek öğretmenlere göre kendilerini daha demokratik buldukları söylenebilir. Buna göre kadın öğretmenlerin, erkek öğretmenlere göre; öğrencilerine adil olabilme, pozitif bir sınıf atmosferi yaratabilme, farklı teknik ve aktiviteler kullanabilme, meslektaşlarıyla iş birliği içinde olabilme gibi durumlarının daha yüksek olduğu söylenebilir. Üstün (2011) tarafından yapılan çalışmada kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre eşitlik ve sınıf oyuna başvurma davranışlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Yurtseven (2003) erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre daha ayrımcı davrandıklarını bulmuştur. Büyükkaragöz ve Kesici (1996) ile Genç ve Kalafat (2007) tarafından yapılan çalışmada da kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre daha hoş görülmesi ve demokratik davranış gösterdiği bulunmuştur.

4.3. 21.Yüzyıl Öğreten Becerilerine İlişkin Sonuçlar

Öğretmenlerin 21. yüzyıl öğretilene becerileri puan ortalamaları incelendiğinde sadece onamacı becerileri her zaman kullandıkları, diğer becerileri üretimsel, esnek öğretim, teknopedagojik ve yönetsel becerileri genellikle kullandıkları sonucuna ulaşılabilir. Buna göre öğretmenlerin onamacı beceriler hariç diğer becerileri çok sık kullanmadıkları söylenebilir (Gürültü, Aslan ve Alcı, 2019; Kıyasoğlu ve Çeviker Ay, 2020; Kozikoğlu ve Özcanlı, 2020).

Öğretmenlerin yansıtıcı düşünme ve demokratik davranışlarında olduğu gibi 21. yüzyıl öğretmen becerilerinin de onların görev yaptıkları okul türüne ve cinsiyetleri göre değişirken kıdem yıllarına göre bir değişiklik olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Kıyasoğlu ve Çeviker Ay (2020) ile Gürültü, Aslan ve Alcı (2019) tarafından yapılan çalışmada da öğretmenlerin 21. yüzyıl öğreten becerilerinin onların mesleki kıdemlerine göre değişmediği bulunmuştur.

Öğretmenlerin 21. yüzyıl öğreten becerileri üzerinde en etkili faktör onların görev yapmış oldukları okul türüdür. Çalışmanın bulgularına göre ilkokulda görev yapan öğretmenlerin ortaokulda ve lisede görev yapan öğretmenlere göre yönetsel, teknopedagojik ve onamacı becerileri daha çok kullandıkları sonucuna ulaşılabilir. Buna göre ilkokulda görev yapan öğretmenlerin, ortaokul ve lisede görev yapan öğretmenlere göre; sınıf yönetimi, süreç yönetimi, etkinlik yönetimi, öğrencileri ile iyi iletişim kurabilme, teknoloji ve pedagoji becerilerinin daha yüksek olduğu söylenebilir. Ayrıca ilkokulda ve ortaokulda görev yapan öğretmenlerin lisede görev yapan öğretmenlere göre üretimsel ve esnek öğretim becerilerini daha çok kullandıkları sonucuna ulaşılabilir. Buradan hareketle, ilkokul ve ortaokulda görev yapan öğretmenlerin, lisede görev yapan öğretmenlere göre, materyal üretme ve öğretimi sınıf ortamından bağımsız hale getirebilme gibi durumlarının daha yüksek olduğu söylenebilir.

Üretimsel beceri üzerinde öğretim basamağından sonra ikinci etkili faktör cinsiyet değişkeni olarak karşımıza çıkmaktadır. Bulgular incelendiğinde ilkokul ve ortaokulda görev yapan kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre üretimsel becerileri daha çok kullandıkları sonucuna ulaşılabilir. Kıyasoğlu ve Çeviker Ay (2020) tarafından yapılan çalışmada da kadın sınıf öğretmenlerinin üretimsel becerilerinin erkek öğretmenlere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur.

4.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışmada öğretmenlerin demokratik davranışları, yansıtıcı düşünme eğilimleri ve 21. yüzyıl öğreten becerilerinin cinsiyetlerine, görev süresine, öğretim basamağına göre değişip değişmediği incelenmiştir. Farklı çalışmalarda farklı değişkenlerin etkisi de katılarak incelenebilir. Bu çalışma öğretmenler ile yürütülmüştür. Farklı araştırmacılar da eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adayları ile benzer çalışmaları yürütebilir.

Kaynakça

- Anagün, Ş. S., Atalay, N., Kılıç, Z. ve Yaşar, S. (2016). Öğretmen adaylarına yönelik 21. yüzyıl becerileri yeterlilik algıları ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Pamukkale Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 160-175.
- Aslan, G. (2009). *Sınıf öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri ile sürekli kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Büyükkaragöz, S. ve Kesici, Ş. (1996). Öğretmenlerin hoşgörüsü ve demokratik tutumları. *Ege Eğitim Dergisi*, 2(3), 353-365.

- Büyüköztürk, Ş., Çakmak Kılıç, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Dewey, J. (2004). *Demokrasi ve eğitim*. (Çev. T. Göbekçin). Yeryüzü Yayınevi.
- Dilekli, Y. ve Orakcı, Ş. (2019). Öğretmenlerin yansıtıcı düşünme becerilerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 11(18), 1517-1539. DOI: 10.26466/opus.550187
- Doğan, N., ve Özdamar, K. (2003). CHAID analizi ve aile planlaması ile ilgili bir uygulama. *Türkiye Klinikleri Tıp Bilimleri Dergisi*, 23(5), 392-397.
- Dolapçioğlu, S. (2012). *Sınıf öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme düzeylerinin değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Eğmir, E. ve Çengelli, S. (2020). Öğretmenlerin 21. yüzyıl öğretim becerilerinin yansıtıcı düşünmeyi uygulama becerilerini yordama gücü. *Journal of History School*, 45, 1045-1077.
- Ergüven, S. (2011). *Öğretmenlerin yansıtıcı düşünme becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Erol, M., Erol, A., Çalışır, S. ve Bozan, M. (2019). Öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri ile yaratıcı düşünme düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Temel Eğitim Dergisi*, 1(2), 20-29.
- Ersöz, Y. ve Duruhan, K. (2015). Okul ortamında demokrasi yaşantıları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2(3), 13-26.
- Fırat Durdukoca, Ş. ve Demir, M. (2012). İlköğretim öğretmenlerin bazı değişkenlere göre yansıtıcı düşünme düzeyleri ve düşüncelerindeki öğretmen niteliklerinin yansıtıcı öğretmen niteliklerine uygunluğu. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20, 357-374.
- Gelen, İ. (2017). P21- program ve öğretimde 21. yüzyıl beceri çerçeveleri (ABD uygulamaları). *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 15-29.
- Genç, S. Z. ve Kalafat, T. (2007). Öğretmen adaylarının demokratik tutumları ile problem çözme becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(10), 10-22.
- Gürültü, E., Aslan, M. ve Alcı, B. (2018). İlköğretim öğretmenlerinin yeterliliklerinin 21. yüzyıl becerileri ışığında incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(71), 543-560.
- Gürültü, E., Aslan, M. ve Alcı, B. (2020). Ortaöğretim öğretmenlerinin 21. yüzyıl becerileri kullanım yeterlilikleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(4), 780-798.
- Jay, J. K. ve Johnson, K. L. (2002). Capturing complexity: A typology of reflective practice for teacher education. *Teaching and Teacher Education*, 18, 73-85.
- Johnson, L. Adams, S., ve Cummins, M. (2012). *NMC Horizon Report: 2012 Higher Education Edition*. Austin, TX: The New Media Consortium.
- Kaf Hasırcı, Ö. ve Sadık, F. (2011). Sınıf öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(2), 195-210.
- Karacaoğlu, Ö. C. (2008). *Avrupa Birliği uyum sürecinde öğretmen yeterlilikleri* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kıpık, M. (2015). *Kimya programlarının yürütülmesinde öğretmen yeterliliklerinin ve alt yapı sorunlarının belirlenmesi* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kıyasoğlu, E. ve Çeviker Ay, Ş. (2020). Sınıf öğretmenlerinin 21. yüzyıl öğrenen ve öğreten becerilerini kullanma düzeylerine ilişkin görüşleri nelerdir? *e-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7, 240-261. doi: 10.30900/kafkasegt.689976
- Kim, T. ve Yoon, H. (2008). Study of developing core competencies of adolescent and promotion project. I. Seoul, National Youth Policy Institute.
- Kozikoğlu, İ., & Özcanlı, N. (2020). Öğretmenlerin 21. yüzyıl öğreten becerileri ile mesleğe adanmışlıkları arasındaki ilişki. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 9(1), 270-290. <http://dx.doi.org/10.30703/cije.579925>
- Köğce, D., Özpınar, İ., Mandacı, S. ve Aydoğan Yenmez, A. (2014). Öğretim elemanlarının 21. yüzyıl öğrenen standartları ve yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22,185-213.
- Kuş, Z. (2012). *İlköğretim öğrencilerinin demokrasi algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kuuk, Ö. (2019). *Eğitim 4.0 yaklaşımı ve 21. yüzyıl becerileri*. Arslan, A. (Ed.), Eğitimde güncel konular ve yeni yaklaşımlar. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Levin, B. (1998). The Educational requirement for democracy. *Curriculum Inquiry*, 28(1), 57-59.
- Meral, E. (2006). Yeni (2006) ilköğretim İngilizce programını uygulayan öğretmenlerin eleştirel ve yansıtıcı düşünceleri [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- MEB (2017). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlilikleri*. Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü.
- Mojgan, A., Kamariah, A., Wong S., Luan, B., Abu S. ve Foo Say F. (2009). Factors affecting teachers' use of information and communication technology. *International Journal of Instruction*, 2(1), 78-104.
- Orhan Göksün, D. (2016). *Öğretmen adaylarının 21. yy. öğrenen becerileri ve 21. yy. öğreten becerileri arasındaki ilişki* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

- Özcan, M. (2013). *Okulda üniversite: Türkiye’de öğretmen eğitimini yeniden yapılandırmak için bir model önerisi*. İstanbul, TUSİAD. 17 Mart 2020 tarihinde <https://tusiad.org/tr/yayinlar/raporlar/item/7344-okulda-universite-turkiyede-ogretmen-egitimini-yeniden-yapilandirmak-icin-bir-model-onerisi> adresinden alınmıştır.
- Partnership for 21st Century Learning (2015). *P21 Framework Definitions*. 11 Mart 2020 tarihinde <https://www.battelleforkids.org/networks/p21> adresinden alınmıştır.
- Semerci, Ç. (2007). Öğretmen ve öğretmen adayları için yansıtıcı düşünme eğilimi (YANDE) ölçeğinin geliştirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 7(3), 1351-1377.
- Subba, D. (2014). Democratic values and democratic approach in teaching: A perspective. *American Journal of Education Research*, 2(12), 37-40.
- Topper, T. (2007). *İlköğretim ikinci kademedeki demokrasi eğitimi: ikinci kademe öğretmenlerinin demokratik tutum ve davranışları sergileme düzeyleri (Kars İli örneği)* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Kafkas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.
- Tutkun, T. ve Genç, S. Z. (2013). Öğretmen adaylarının demokratik algı ve tutumlarına yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(7), 1127-1138.
- Üstün, G. (2011). *Sınıf öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri ile demokratik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yalçın, G. (2007). *Ortaöğretim öğretmenlerinin sınıf yönetiminde gösterdikleri davranışların demokratikliğine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri* [Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi]. İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Yalçın, S. (2018). 21. yüzyıl becerileri ve bu becerilerin ölçülmesinde kullanılan araçlar ve yaklaşımlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 51(1), 183-201.
- Yurtseven, R. (2003). *Ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin demokratik tutumları* [Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi]. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.